

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

REMISSVAR (Fi2023/01515)

Vissa förslag om sänkt skatt på arbetsinkomster och pension inför budgetpropositionen 2024

Förslaget i sammandrag

Beskattning vid arbete

- Det ordinarie jobbskatteavdraget och jobbskatteavdraget för äldre förstärks. Det görs genom att skattereduktion ges med ett belopp som motsvarar en större andel av arbetsinkomsterna än idag.
- En indexering i beräkningen av jobbskatteavdraget för äldre införs och åldersgränsen för att ta del av jobbskatteavdraget för denna grupp höjs från 65 år till 66 år.
- Jobbskatteavdraget förstärks ytterligare för personer som vid beskattningsårets ingång har fyllt 69 år.

Beskattning vid pension

- Det förhöjda grundavdraget förstärks genom att det särskilda belopp som läggs till det ordinarie grundavdraget höjs.

Marginalskatten

- Den avtrappning som görs vid högre inkomstnivåer inom ramen för jobbskatteavdraget, jobbskatteavdraget för äldre och det förhöjda grundavdraget tas bort.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Sacos ställningstagande

Om Sverige ska klara den offentliga välfärdens framtida finansiering så är arbetslinjen central. Den demografiska utvecklingen medför dessutom att fler måste arbeta högre upp i åldrarna i takt med att vi lever längre. Att skapa förutsättningar för detta är därför viktigt. I det sammanhanget spelar ekonomiska incitament en viktig roll för att motivera äldre att stanna kvar i arbetslivet på hel eller deltid när den möjligheten finns.

3.1 Förstärkt och förändrat jobbskatteavdrag

Sysselsättningsgraden bland låg- och medelinkomsttagare är lägre än bland höginkomsttagare samtidigt som skatten på arbete är internationellt sett hög i den nedre delen av inkomstfördelningen. Det finns därför utrymme för att öka drivkrafterna för arbete genom sänkt

skatt. Erfarenheterna av jobbskatteavdraget med dess tonvikt på att stimulera arbetsmarknadsdeltagandet hos låg- och medelinkomsttagare är goda. Jobbskatteavdragets konstruktion har också flera fördelar. Det påverkar inte kommunernas intäkter negativt som en följd av den lägre skatten eftersom jobbskatteavdraget är statligt finansierad och bokförs i statens budget. Bidraget till kommunsektorns ekonomi kommer därför huvudsakligen att vara positiv i takt med att arbetsutbudet ökar. Samtidigt reduceras skillnaderna i skatt mellan olika kommuner, genom att jobbskatteavdragets storlek är kopplat till kommunalskattens storlek och därför resulterar i ett högre avdrag för personer som är skrivna i kommuner där kommunalskatten är högre.

Eftersom den sänkta skatten berör alla som har arbetsinkomster, kommer den disponibla inkomsten att öka brett, vilket ökar konsumtionsmöjligheterna. Den direkta effekten av sänkt skatt på arbete uppstår omedelbart vid sänkningen. En annan teoretisk effekt kommer via lönebildningen, där sänkt skatt på arbete dämpar kraven på ökade löner, vilket sänker arbetskostnaderna för företagen. Det reducerar företagets behov av att höja sina priser (i tider med hög inflation) och har därför en återhållsam effekt på inflationen. Den senare effekten måste dock betraktas som mer långsiktig. Det finns därför anledning att vara uppmärksam på hur reformen påverkar Riksbankens möjligheter att sänka inflation. Att motverka effekterna av Riksbankens penningpolitik med finanspolitiken är inte önskvärt, vilket påkallar försiktighet.

Att inflationen sjunker just nu beror huvudsakligen på att energipriserna sjunker. Varors, tjänsters och livsmedels bidrag till inflationen har inte förändrats nämnvärt. Samtidigt finns det anledning att tro att energipriserna kan komma att öka igen när vintern kommer och utomhustemperaturen ökar, vilket bland annat terminspriserna på el antyder. Med dessa reservationer tillstyrker Saco förslaget om att det ordinarie jobbskatteavdraget och jobbskatteavdraget för äldre förstärks. Men det bör ske först när inflationen tillåter det.

Jobbskatteavdraget för äldre indexerats

Jobbskatteavdraget för äldre har idag ingen indexering. Det togs bort 2009 med syfte att förenkla dess utformning och utgår idag från arbetsinkomstens storlek. Samtidigt fick det ordinarie jobbskatteavdraget ha kvar sin indexering, med en koppling till prisbasbeloppet. Den förenklade utformningen innebär att avdraget inte följer inflationen på samma sätt som det ordinarie jobbskatteavdraget, vilket över tid innebär att nivåskillnaden mellan det ordinarie jobbskatteavdraget och avdraget för de äldre reduceras. Om inte detta justeras årligen genom aktiva åtgärder, kommer de inbyggda incitamenten för äldre att stanna kvar i arbetskraften att minska över tid. Det är därför viktigt att även jobbskatteavdraget för äldre indexerats med

prisbasbeloppet. Saco instämmer därför i den kritik som presenteras i promemorian och tillstyrker förslaget.

Åldersgränsen för att ta del av jobbskatteavdraget för äldre justeras

Åldersgränsen för att ta del av jobbskatteavdraget för äldre justeras så att åldern följer den rådande pensionsnormen. På samma sätt som åldern för det förhöjda grundavdraget höjs från 65 till 66 år bör även åldern för jobbskatteavdraget höjas. Det är viktigt att skattereglerna hänger samman och harmoniserar med den demografiska utvecklingens skapade behov av att fler arbetar högre upp i åldrarna. Saco tillstyrker förslaget.

Ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag för personer över 69 år

Genomsnittsåldern i befolkningen ökar. Andelen personer som fortsätter att arbeta efter 65 år har också ökat. Mellan 2000 och 2022 fördubblades sysselsättningsgraden för åldersgruppen 65–74 år som nu ligger närmare 20 procent. Eftersom den här gruppen ökar som andel av befolkningen över tid, finns det anledning att motivera dem som har möjlighet att arbeta efter 69 års ålder att också göra det. Saco tillstyrker förslaget.

3.2 Sänkt skatt på pension

I promemorian föreslås en förstärkning av det förhöjda grundavdraget genom det särskilda belopp som läggs till det ordinarie grundavdraget. I promemorian motiveras den sänkta skatten på pensionsinkomster med att det är viktigt för att inte skapa en skillnad i beskattning mellan yngre med arbetsinkomster och äldre med pensionsinkomster. Det skulle kunna uppstå på grund av de förslag som presenteras i promemorian. Saco tillstyrker förslaget.

3.3 Sänkt marginalskatt

Det ordinarie jobbskatteavdraget avtrappas idag vid högre inkomster. Nackdelen med en sådan utformning är att det skapar en marginalskattepuckel i det inkomstintervall som avtrappningen sker. Det innebär att marginalskatten kommer att vara högre för personer med inkomster i det inkomstintervallet jämfört med personer med högre inkomster utanför inkomstintervallet. Det är ett brott mot principen om en progressiv marginalskatt. Saco argumenterar för att ingen ska behöva betala mer än 50 procent i skatt på en inkomsthöjning. Idag är den högsta marginalskatten 55 procent vid genomsnittlig kommunalskatt. Förslaget innebär att den högsta marginalskatten sänks med 3 procentenheter, vilket är en förändring i rätt riktning och innebär en principiellt mer korrekt marginalskattekurva. Saco tillstyrker förslaget.

Sveriges akademikers centralorganisation

Med vänliga hälsningar

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Thomas Andrén
Välfärdsekonom